

Sygn. akt III ZS 3/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Halina Kiryło (sprawozdawca)

SSN Jerzy Kwaśniewski

Protokolant Ewa Wolna

w sprawie ze skargi Ministra Sprawiedliwości
na uchwałę Krajowej Rady Komorniczej nr 838 / IV z dnia 7 września 2011 r., w
zakresie, w jakim nadaje nowe brzmienie § 18 ust. 3 pkt 5 i 6 regulaminu działania
Krajowej Rady Komorniczej (uchwała KRK nr 670 / IV z dnia 30 czerwca 2010 r.) ,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 18 maja 2012 r.,

1. uchyla § 1 pkt 4 zaskarżonej uchwały w zakresie odnoszącym się do § 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu działania Krajowej Rady Komorniczej z dnia 30 czerwca 2010 r. i przekazuje sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Krajowej Radzie Komorniczej,

2. oddala skargę w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Komornicza w dniu 7 września 2011 r. podjęła uchwałę nr 838/IV (dalej jako uchwała). Na mocy uchwały wprowadzono zmiany do regulaminu działania Krajowej Rady Komorniczej (dalej jako Regulamin), w tym w § 18 ust. 3 Regulaminu. Przepis ten otrzymał następujące brzmienie: „§ 18. 3. Do zadań prezesa należy w szczególności: 1) zwoływanie posiedzeń Krajowej Rady, 2) przewodniczenie jej obradom, 3) wykonywanie uchwał Krajowej Rady, 4) współdziałanie w imieniu Krajowej Rady z Ministrem Sprawiedliwości, prezesami sądów apelacyjnych, radami izb komorniczych oraz innymi organami i instytucjami, 5) sprawowanie nadzoru i kontroli nad czynnościami rzecznika prasowego Krajowej Rady, 6) sprawowanie nadzoru nad działalnością gospodarczą Krajowej Rady, w tym nad Spółką z o.o. „C””.

Minister Sprawiedliwości zaskarżył powyższą uchwałę zarzucając jej sprzeczność z prawem w zakresie, w jakim nadaje nowe brzmienie § 18 ust. 3 pkt 5 i 6 Regulaminu i wnosząc o uchylenie uchwały w zaskarżonej części .

W uzasadnieniu skargi Minister Sprawiedliwości podkreślił, iż ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jednolity Dz.U. z 2011 Nr 231, poz. 1376; dalej jako ustawa) nie przyznaje Prezesowi Krajowej Rady Komorniczej (dalej jako Prezes KRK) wskazanych w § 18 ust. 3 pkt 5 i 6 regulaminu uprawnień, a zatem przyznanie ich Prezesowi KRK na podstawie zaskarżonej uchwały pozbawione jest podstaw prawnych. Zdaniem Ministra Sprawiedliwości, Prezes KRK jedynie reprezentuje Krajową Radę Komorniczą na zewnątrz i przewodniczy posiedzeniom tego organu samorządu zawodowego. Do Prezesa KRK (względnie wskazanych przez Radę członków) należy także wykonywanie uchwał Krajowej Rady Komorniczej. Prezesowi KRK nie przysługuje jednak pozycja samodzielnego organu samorządu zawodowego, która pozwalałaby na choćby „domniemanie” kompetencji szerszych niż wskazane w ustawie. Regulacja ustawowa, w zakresie określenia pozycji Prezesa KRK, znalazła swoje dopełnienie w obowiązującym dotychczas regulaminie działania Krajowej Rady Komorniczej (uchwała KRK nr 670/IV z dnia 30 czerwca 2010 r., ze zm.), który w sposób niebudzący wątpliwości czyni Prezesa KRK wewnętrznym „funkcjonariuszem”

Krajowej Rady Komorniczej. Regulamin ten w § 4 ust. 1 stwierdzał, że „W skład Krajowej Rady Komorniczej wchodzi: prezes oraz członkowie spośród których Rada wybiera wiceprezesów, sekretarza i skarbnika”. Z kolei w § 5 ust. 1 regulaminu zapisano *expressis verbis*, że Prezes KRK, wiceprezesi, sekretarz i skarbnik są wewnętrznymi „organami” Krajowej Rady Komorniczej. Jak dalej wywiedziono w skardze Ministra Sprawiedliwości, żaden przepis ustawy nie zalicza Prezesa KRK do „władz” samorządu komorniczego, nie przyznaje mu statusu organu tego samorządu i nie nadaje mu jakichkolwiek uprawnień w zakresie „nadzoru i kontroli” czy „nadzoru”. Pojęcia te implicite zawierają zaś założenie choćby zakresowo ograniczonej nadrzędności nad podmiotem nadzorowanym lub poddanym kontroli.

W konkluzji skargi Ministra Sprawiedliwości podkreślono, że uchwała Krajowej Rady Komorniczej z dnia 7 września 2011 r. w zakresie, w jakim przyznaje Prezesowi KRK kompetencje nadzorcze i kontrolne, podjęta została z naruszeniem ustawy, w szczególności z art. 84 ust. 1 i jako niedopuszczalna winna zostać wyeliminowana z porządku prawnego.

W uzasadnieniu skargi zwrócono również uwagę, iż zgodnie z postanowieniem § 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu nadzór nad działalnością gospodarczą Krajowej Rady - realizowaną przez spółkę z o.o. „C.” - sprawuje Prezes KRK, który jednocześnie pełni funkcję prezesa zarządu spółki z o.o. „C.”. Spółka ta została powołana do prowadzenia działalności gospodarczej przez Krajową Radę Komorniczą. W konsekwencji za aktualny można uznać zarzut, iż „nadzór” nad działalnością gospodarczą Krajowej Rady Komorniczej został powierzony wbrew ustawie jej członkowi, którego nie wyróżnia ani samodzielna w stosunku do Rady pozycja, ani tym bardziej status samorządowego „organu” nadrzędnego nad Krajową Radą Komorniczą. Co więcej, „nadzór” - w układzie personalnym, powierzono nadzorowanemu.

W odpowiedzi na skargę Ministra Sprawiedliwości Krajowa Rada Komornicza wniosła o jej oddalenie i obciążanie skarżącego kosztami postępowania. Odnosząc się do zarzutów skargi Krajowa Rada Komornicza wskazała, że podstawę prawną dla uchwalenia Regulaminu stanowi art. 85 ust. 1 pkt 10 ustawy. Ustawa nie normuje sposobu działania Krajowej Rady Komorniczej,

zatem Krajowa Rada Komornicza może określić zasady rozdziału zadań pomiędzy swoich członków i organizacji pracy. Zdaniem Krajowej Rady Komorniczej zwrot „ze szczególnym uwzględnieniem (kwestii) reprezentowania tych organów” nie odnosi się do reprezentacji określonej w ustawie, lecz do kwestii wewnętrznego funkcjonowania poszczególnych organów. Regulamin nie przyznaje zaś Prezesowi KRK uprawnień nieznanymi ustawie. Reguluje strukturę wewnętrzną Krajowej Rady Komorniczej, powierza poszczególnym jej członkom wykonywanie poszczególnych rodzajów obowiązków z jednoczesnym nazwaniem pełnionych przez nich funkcji (np. rzecznik prasowy). W Regulaminie utworzono Zespół Informacji Prasowej, zaś nadzór nad jego działalnością powierzono Prezesowi KRK. Ponieważ osoby przekazujące informacje mediom udzielają takich informacji w imieniu Prezesa KRK, który z kolei reprezentuje Krajową Radę Komorniczą na zewnątrz, racjonalne jest, by to Prezes KRK sprawował nadzór nad działalnością tych osób.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga Ministra Sprawiedliwości okazała się tylko częściowo uzasadniona.

Sąd Najwyższy za bezpodstawny uznaje zarzut sprzeczności z prawem uchwały Krajowej Rady Komorniczej w zakresie dotyczącym nowego brzmienia § 18 ust. 3 pkt 5 Regulaminu. Z uzasadnienia skargi wynika, że Minister Sprawiedliwości upatruje sprzeczności zaskarżonej uchwały z art. 84 ustawy. Minister Sprawiedliwości odwołuje się bowiem w uzasadnieniu sformułowanych w skardze zarzutów do treści art. 84 ust. 1 („Prezes Krajowej Rady Komorniczej reprezentuje ją na zewnątrz, kieruje jej pracami i przewodniczy na posiedzeniach. W razie nieobecności Prezesa jego obowiązki wykonuje wiceprezes”) oraz ust. 4 ustawy („Krajowa Rada Komornicza na posiedzeniu dokonuje podziału czynności między swoich członków, jak również uchwała regulamin swojej pracy.”).

W przekonaniu Sądu Najwyższego powierzenie Prezesowi KRK „sprawowania nadzoru i kontroli nad czynnościami rzecznika prasowego Krajowej Rady” nie narusza w żaden sposób art. 84 ust. 1 ustawy. Przepis ten odnosi się bowiem do zasad reprezentacji Krajowej Rady Komorniczej, a nie działalności jej rzecznika prasowego. Ustawa nie normuje kwestii działalności zespołu prasowego

Krajowej Rady Komorniczej lub jej rzecznika prasowego. Decyzję o powołaniu takiego zespołu lub wyznaczenia osoby piastującej funkcje rzecznika prasowego ustawodawca pozostawił zatem uznaniu Krajowej Rady Komorniczej jako organowi samorządu zawodowego powołanego do reprezentowania komorników. To, że Krajowa Rada Komornicza powierzyła Prezesowi KRK zadanie wymienione w § 18 ust. 3 pkt 5 Regulaminu nie oznacza, że przyznała Prezesowi KRK uprawnienia zastrzeżone przez ustawę innemu organowi samorządu komorniczego, bądź że zmieniła zasady reprezentacji Krajowej Rady Komorniczej określone w art. 84 ust. 1 ustawy. Katalog kompetencji składający się na zakres działania Krajowej Rady Komorniczej nie jest bowiem zamknięty (art. 85 ust. 1 ustawy – „do zakresu działania Krajowej Rady Komorniczej należy w szczególności ...”), zaś przepis art. 84 ust. 4 ustawy jednoznacznie upoważnia Krajową Radę Komorniczą do dokonania podziału czynności między swoich członków. Przepis art. 84 ust. 4 ustawy upoważnia zatem Krajową Radę Komorniczą do określenia nie tylko zasad działania Rady w postaci regulaminu, ale także do wskazania obszarów należących do jej właściwości (kompetencji), za realizację których „wewnętrznie” będą odpowiedzialni poszczególni jej członkowie. Jeżeli zatem Krajowa Rada Komornicza uznała za celowe powołanie zespołu prasowego i wyodrębnienie funkcji rzecznika prasowego Rady, to zgodnie z zasadą autonomii działalności organów samorządu zawodowego mogła również wskazać, który z jej członków będzie nadzorował działania rzecznika. Samo powierzenie Prezesowi KRK uprawnienia do sprawowania nadzoru i kontroli nad działaniami rzecznika prasowego Krajowej Rady Komorniczej stanowi zaś, jak słusznie wywodzi się w odpowiedzi na skargę Ministra Sprawiedliwości, naturalną konsekwencję przyznania Prezesowi KRK uprawnienia ogólnego do reprezentowania Krajowej Rady Komorniczej na zewnątrz, o którym mowa w art. 84 ust. 1 ustawy.

Skarga Ministra Sprawiedliwości okazała się natomiast zasadna w zakresie odnoszącym się do § 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu. Na jego podstawie powierzono Prezesowi KRK zadanie „sprawowania nadzoru nad działalnością gospodarczą Krajowej Rady, w tym nad spółką z o.o. C”. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że przepisy ustawy stanowią jednoznacznie, że do zakresu działania Krajowej Rady należy „prowadzenie działalności gospodarczej” (art. 85 ust. 1 pkt 14

ustawy). Jednocześnie przepis art. 85 ust. 2 ustawy normuje zasady składania woli w imieniu Krajowej Rady Komorniczej w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej. W myśl tego przepisu oświadczenia woli odnoszące się do prowadzonej przez Krajową Radę Komorniczą działalności gospodarczej składa Prezes lub wiceprezes KRK oraz jeden z członków Krajowej Rady. Zasady reprezentacji Krajowej Rady Komorniczej w zakresie prowadzonej przez nią działalności gospodarczej są zatem określone ustawowo. Zaskarżona przez Ministra Sprawiedliwości uchwała nie godzi w te ustawowo określone zasady reprezentacji, jako że w zakresie obejmującym § 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu dotyczy nadzoru nad działalnością gospodarczą Krajowej Rady Komorniczej. Zdaniem Sądu Najwyższego, zaskarżona uchwała w zakresie obejmującym § 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu jest jednak sprzeczna z art. 85 ust. 2 ustawy, ponieważ prowadzi do kumulacji w rękach Prezesa KRK, ustawowo upoważnionego do składania oświadczeń woli w imieniu Rady w zakresie prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, zadań z zakresu wykonywania działalności gospodarczej oraz nadzorowania sposobu wykonywania tej działalności. Powoduje to, że Prezes KRK występuje jednocześnie w roli „nadzorującego” (§ 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu) i „nadzorowanego” (art. 85 ust. 2 ustawy). Powyższe nie niweczy możliwości dokonania przez Krajową Radę Komorniczą powierzenia jednemu ze swoich członków zadania wewnętrznego nadzoru nad prowadzoną przez Radę działalnością gospodarczą, ale do wykonania tego zadania nie powinno się umocowywać żadnej z osób wymienionych w art. 85 ust. 2 ustawy, gdyż taki podział czynności czyni tę kontrolę iluzoryczną.

Wprowadzone zaskarżoną uchwałą postanowienie § 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu jest dodatkowo sprzeczne z przepisami ustawy z 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r., nr 94, poz. 1037) w zakresie, w jakim w sposób kategoryczny i bezwzględny upoważnia Prezesa KRK do sprawowania nadzoru nad działalnością spółki z o.o. C. Zgodnie z art. 212 § 1 kodeksu spółek handlowych prawo kontroli działalności spółki z o.o. służy każdemu wspólnikowi. Krajowa Rada Komornicza, jako wspólnik spółki z o.o., może zatem kontrolować działalność spółki. Uprawnienie to przysługuje jednak wspólnikowi, czyli Radzie, a nie jej Prezesowi. Nadto prawo wspólnika do kontroli indywidualnej może zostać w

umowie spółki wyłączone lub ograniczone w przypadku ustanowienia w niej rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej (art. 213 § 3 kodeksu spółek handlowych). Możliwość sprawowania indywidualnej kontroli przez wspólnika (Krajową Radę Komorniczą) została w rezultacie uzależniona przez ustawodawcę od odpowiedniego ukształtowania treści umowy spółki z o.o., czego nie uwzględnia zaskarżona uchwała w zakresie odnoszącym się do § 18 ust. 3 pkt 6 Regulaminu.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 68 ust. 2 ustawy orzekł jak w sentencji wyroku.